

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”
ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
Катедра Стара история, тракология и средновековна история

ПРОГРАМА
По
Ориенталците в кръстоносната пропаганда (XIII-XIV в.)

ОКС: бакалавър
Специалност: специалност “История”
Форма на обучение: редовна/задочна
Хорариум: 45 ч.л./20; кредити: 2,5
Вид дисциплина: задължителна

Лектор: гл. ас. д-р Александър Николов

Анотация

Спецкурсът има за цел да запознае студентите с определен аспект от кръстоносната пропаганда от края на XIII и първата половина на XIV в. – време, в което се извършва преориентация в традиционните насоки на кръстоносното движение, която предопределя политиката на западноевропейските държави в земите на Източното Средиземноморие дори в епохата на Ранното ново време. Основният изворов материал, който ще бъде привлечен са трактатите от жанра “За освобождението на Светата земя”, които образуват специфичен раздел от кръстоносната пропаганда като цяло. Целта на спецкурса е да извлече колективния образ на ориенталските “нации”, които са основни контрагенти на кръстоносните начинания в описвания период, било то като потенциални врагове или съюзници. Последователно ще бъдат разглеждани представите и стереотипите на кръстоносните пропагандисти и теоретици за мюсюлманите /сарацините/ и исляма, татаромонголите и останалите народи от евразийските степи и източните християни, в тяхното конфесионално и етническо многообразие. Ще бъде направен опит за дефиниране на проториенталистски дискурс в рамките на описвания изворов жанр, като ще бъде направено и възможното в рамките на този хорариум ретроспективно изложение по разглежданата тема. Допълнителен акцент ще бъде разглеждането на някои аспекти на кръстоносната стратегия и тактика в интересувания ни период /1274-1370 г./, който може да бъде определен като преходен между класическите кръстоносни начинания и времето на антиосманските походи, които постепенно изместват класическата кръстоносна посока.

Теми

Тема № 1: Епохата на късните кръстоносни походи /1291-1370 г./ и нейните основни политически и идеологически характеристики : Вторият Лионски събор /1274 г./ и неговите решения. Падането на Акра /1291 г./ и края на Латинското кралство в Светата земя. Франция и Папството в първата половина на 14 в. като центрове на кръстоносната активност- крал Филип IV Хубави, папа Климент V и папа Йоан XXIII. Кипърският крал Пиер I Лузинян- последният герой на класическата кръстоносна епоха.- **10 часа лекции**

Тема № 2: Трактатите от жанра “За освобождението на Светата земя” в системата на кръстоносната пропаганда: Юбер дьо Роман, Фиденцио от Падуа, Пиер Дюбоа, Хайтон, Марино Санудо Стария, Рамон Лул и др. пропагандисти и идеолози на кръстоносната идея от периода между 1274-1330 г.- **5 часа лекции**

Тема № 3 : Сарацините в кръстоносната пропаганда: Дебатът за исляма и сарацините в Ранното средновековие: Изидор Севилски, Алварос, Беда Преподобни, Клунийският кръг /Петър Венерабилис и др./ . Францисканският принос през XIII в. Идеолозите на късните кръстоносни походи и експертите по исляма: Гийом от Триполи, Рамон Лул, Риколдо от Монтекроче и др.: **10 часа лекции.**

Тема № 4 : Татаромонголите и представата за тях в западната литература през XIII и първата четвърт на XIV в. Първи сведения : Матей Парижки, Петър от Русия, Асцелин, Симон дьо Сен Кантен/. Първите достоверни сведения: Плано Карпини, Гийом Рубрук, Роджър Бейкън и др. Татаромонголите в кръстоносната пропаганда: Хайтон, Марино Санудо Стария, Рамон Лул и др. – **10 часа лекции**

Тема № 5: Източните християни в кръстоносната пропаганда от края на XIII и първата половина на XIV в. Късноантични и ранносредновековни стереотипи за християните от Изтока: ромеи /гърци/, славяни, семити и др. Касиодор Сенатор, Изидор Севилски, Беда Преподобни и др. Кръстоносните походи и промените в отношението към източните християни: историци и хронисти на класическите походи: Гибер Ножански, Фуше Шартърски, Гийом от Тир, Жофроа дьо Вилардуен и др. Източните християни в кръстоносните трактати на Гийом Адам, Псевдоброкардус, Марино Санудо Стария и др. Ориенталците и “проториентализмът” на западния човек от края на XIII и първата половина на XIV в.- дискусия. : **10 часа лекции**

Литература:

Anderson, A. R.: *Alexander 's Gate, Gog and Magog and the Inclosed Nations*, Cambridge (Mass.) 1932.

Bliznyuk, Sv.: “A Crusader of the Later Middle Ages: King Peter I of Cyprus”, In: *The Crusades and the Military Orders: Expanding the Frontiers of Medieval Latin Christianity*, Budapest, 2001, 51-57.

Brett, E. T.: *Humbert of Romans; His Life and Views of Thirteenth Century Society*, Toronto 1984.

Cardini, Fr.: “Gilberto di Tournai. Un Francese Predicatore della Crociata”, In: *Studi sulla Storia e sull' Idea di Crociata*, I, Jouvence 2000, 291-306.

Carrier, M.: *L Image du Grec selon les chroniqueurs des Croisades: Perceptions et réactions face au cérémonial byzantin 1096 - 1204*, Sherbrooke, 2000 = <http://www.callisto.si.usherb.ca>

Cohn, N.: *Pursuit of the Millenium: Revolutionary Millenarians and Mystical Anarchists of the Middle Ages*, London, 1970.

- Daniel, N.:** *Islam and the West. The Making of an Image*, Oxford, 1993.
- Edbury, P.:** *The Kingdom of Cyprus and the Crusades, 1191-1274*, Cambridge 1991.
- Geanakoplos, D. J.:** *Byzantine East and Latin West*, Oxford 1966.
- Holt, P. M.:** *The Age of the Crusades. The Near East from the Eleventh Century to 1517*, L.-N. Y. 1986.
- Housley, N. J.:** *The Later Crusades: from Lyons to Alcazar (1274-1580)*, Oxford 1992.
- Isaac, B.:** “Orientals and Jews in the Historia Augusta: Fourth-Century Prejudice and Stereotypes”, In: *The Near East under Roman Rule. Selected Papers*, Leiden 1998.
- Laiou A.:** *Constantinople and the Latins: The Foreign Policy of Andronicus II 1282-1328*, Cambridge (Mass.) 1972.
- Leopold, A.:** *How to Recover the Holy Land*, Ashgate, 2000
- Lerner, R. E.:** *Powers of Prophecy: The Cedar of Lebanon Vision from the Mongol Onslaught to the Dawn of the Enlightenment*, Berkeley, California 1983.
- Magdalino, P.:** “Honour among Romaioi: the Framework of Social Values in the World of Digenes Akrites and Kekaumenos”, In: *Tradition and Transformation in Medieval Byzantium*, Aldershot 1991.
- Maier, Ch. T.:** *Preaching the Crusades: Mendicant Friars and the Cross in the Thirteenth Century*, Cambridge 1994.
- Morgan, D.:** *The Mongols*, Oxford 1986.
- Purcell, M.:** *Papal Crusading Policy: The Chief Instruments of Papal Policy and Crusade to the Holy Land from the Final Loss of Jerusalem to the Fall of Acre 1244-1291*, Leiden 1975.
- Reeves, M.:** *Joachim of Fiore and the Prophetic Future* London, 1976.
- Richard, J.:** *Royaume latin de Jérusalem*, Paris 1953.
- Richard, J.:** “The Mongols and the Franks”, *Journal of Asian History*, 3 (1969), 45-57.
- Riley Smith, J., L.Riley-Smith:** *Crusades: Idea and Reality 1095-1274*, London 1981.
- Sághy, M.:** “Crusade and Nationalism: Pierre Dubois, the Holy Land, and French Hegemony”, in: *The Crusades and the Military Orders: Expanding the Frontiers of Medieval Latin Christianity*, Budapest 2001, 43-50.
- Schein, S.:** *Fideles Crucis . The Papacy, the West, and the Recovery of the Holy Land 1274-1314*, Oxford, 1991.
- Setton, K. M.:** *The Papacy and the Levant (1204-1571)*, vol. 1, Philadelphia 1976.
- Zeck, E.:** “De recuperatione Terre Sancte: Ein Traktat des Pierre Dubois (Petrus de Bosco)”, (2 Teile), *Wissenschaftliche Beilage zum Jahresbericht des Leibniz-Gymnasiums zu Berlin*, Berlin 1905-1906.
- Zeck, E.:** *Der Publizist Pierre Dubois. Seine Bedeutung im Rahmen der Politik Philipps IV. des Schönen und seine literarische Denk-und Arbeitsweise im Traktat “De recuperatione Terre Sancte”*, Berlin 1911.
- <http://students.gf.nsu.ru/medieval/alien.html>:
- (Пиков, Г. Г.: “Средневековье о “чужих”: арабы, монголы и индейцы глазами европейцев VIII-XVI веков”).
- Николов, Ал.:** “Recuperatio Terrae Sanctae - между надеждата и легендата”, *История*, 5, (2003); 47-57.

Програмата е приета от ФС на ИФ на/протокол №

Декан: